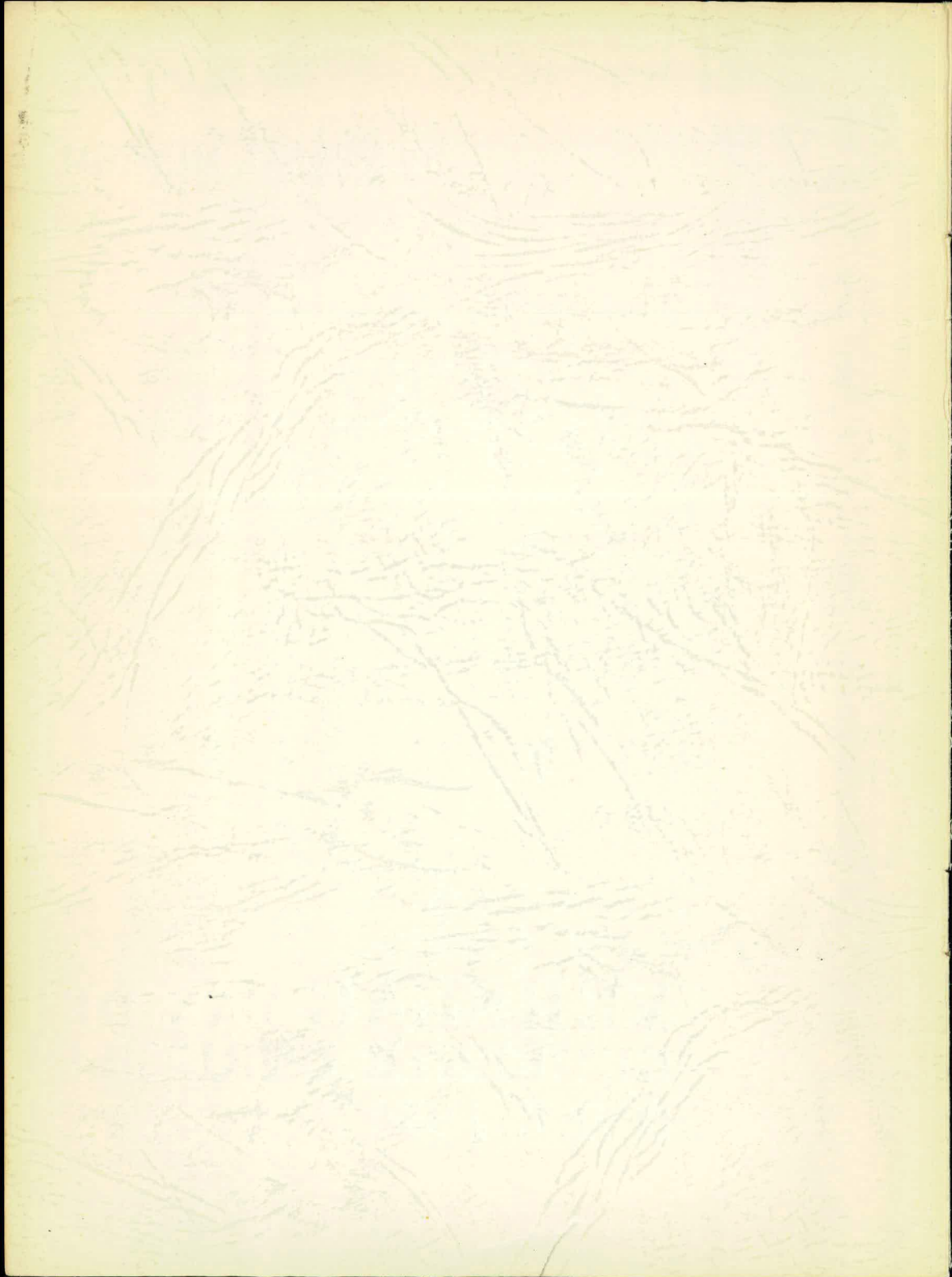

21 STE BIJLAGE

CENTRAAL MUSEUM

**VERSLAG VAN DE
GEMEENTE UTRECHT
OVER 1950**

Ambtenaren. De assistent B. J. Schokkenkamp hervatte na zijn ontslag uit militaire dienst zijn werkzaamheden op 24 Februari, doch nam reeds 1 September d.a.v. ontslag uit gemeentedienst om zich voortaan aan het middelbaar onderwijs te wijden. De klerk P. P. J. L. Verbist, aan wie het afwerken en controleren van de historische afdeling was opgedragen, kwam hiermede einde September gereed, waardoor op 1 October zijn arbeidsovereenkomst werd beëindigd. Aan beide ambtenaren komt hier een woord van dank en waardering toe voor de ijver en toewijding, waarmee zij voor het Centraal Museum zijn werkzaam geweest. Met ingang van 1 October kwam in dienst als wetenschappelijk assistent op arbeidsovereenkomst Drs E. R. Meijer. Personeel.

Ter vervulling van de betrekking van suppoost-portier werd op 6 Juli voorlopig voor 3 maanden als schrijver op arbeidsovereenkomst in dienst genomen J. W. de Leur, die ter vervulling van zijn militaire dienstplicht evenwel reeds 3 September weer vertrok en in dezelfde functie direct werd opgevolgd door M. Snijder, wiens arbeidsovereenkomst laatstelijk verlengd werd tot 3 Maart 1951. Het is m.i. echter niet juist op deze post een *ambtenaar* aan te stellen, daar de werkzaamheden van suppoost-portier gelijk zijn aan die van de overige suppoosten, door wie hij bij verlof, ziekte of op vrije dagen wordt vervangen, terwijl hij evenzeer ook de werklieden-suppoosten behulpzaam moet zijn, wanneer zulks vereist wordt.

Werklieden. De suppoost J. C. van der Flier, sedert 1 Augustus 1931 als zodanig aan het Museum verbonden, verkreeg per 1 Juli 1950 eervol ontslag wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Bij die gelegenheid is hem bij monde van de directrice door de ambtenaren en het gezamenlijk personeel, in tegenwoordigheid van de

*Aan Heren
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.*

voorzitter van het bestuur en de ambtenaren van de Vereniging „Het Aartsbisschoppelijk Museum” en van „Het Museum voor Nieuwe Religieuze Kunst” hulde gebracht voor de trouwe zorg en plichtsbetrachting door hem gedurende 19 jaren aan het Centraal Museum bewezen. De arbeidsovereenkomst van de suppoost N. A. Brouwer is met ingang van 1 Augustus opnieuw voor een jaar verlengd; de tijdelijke aanstelling van de suppoost A. Gomersbach, die op 18 Augustus 1950 had moeten ingaan, is, hangende de beslissing over de personeelsbezetting van het museum in verband met het gemeentelijk efficiency-onderzoek, aangehouden (zie schrijven B. en W. van 22 Juli en 23 Augustus 1950, nrs 123c/193 Pz. en 113c/28 Pz.); die van de suppoost J. van der Meer werd ingaande 15 Maart telkens met drie maanden verlengd, laatstelijk tot 1 April 1951. De suppoostenbewakers H. Reuterink en J. van Nes, sinds 1 Januari 1949 in tijdelijke dienst, gingen op 1 Januari 1950 in vaste dienst over. Met een jaar verlengd zijn de arbeidsovereenkomsten van de hulpsuppoosten voor de Zaterdagmiddag en de Zon- en feestdagen: T. van Loveren, H. Verweij, Th. W. J. Welling en J. H. Stoopendaal, resp. met ingang van 22 Juni, 11 October, 18 en 25 December; de arbeidsovereenkomst van M. L. Vos voor de Zondagmiddag werd ingaande 1 Januari 1950 voor een jaar verlengd. Aan de werkster mej. M. Vermeulen—Valkenburg, die sedert 8 September 1949 ziekteverlof had, werd op 9 September 1950 wegens invaliditeit het arbeidscontract opgezegd; mej. H. G. Deurhof, die haar verving sedert 19 September 1949, vertrok 25 Februari 1950 en werd vervangen door mej. H. A. Valkenburg-Vermunnicht. Tijdens de ziekte van deze laatste werd haar dienst waargenomen door mej. A. Haars-Esseling sedert 4 December.

Gebouwen.

De staat van het museumgebouw werd door de dienst der gemeentewerken nagezien en onderhouden en, waar nodig, verbeterd. De wijziging der toegangsuren van het Museum voor het publiek — gedurende het gehele jaar van 10—17 uur en des Zondags van 14—17

uur — maakte het wenselijk gedurende het winterseizoen in de plaats van de contrôle-verlichting op de zolderverdieping, waar het Historisch Museum der stad is ondergebracht, een betere verlichting aan te brengen. Het wijzigingsplan hiervoor met de kostenberekening en verdere noodzakelijke verbeteringen o.a. in de directiekamer werd door het G.E.B.R.U. 13 December 1950 ingediend, zodat het tot stand komen hiervan in 1951 kan worden tegemoet gezien (machtinging B. en W. 17 Februari 1951).

De uitbreiding van het Museum door verbouwing van de tweede cavaleriestal achter het Museum gelegen, had in het afgelopen jaar herhaaldelijk de aandacht van de directrice en de dienst der gemeentewerken. Op 19 October werd aan de Museumcommissie in tegenwoordigheid van de directeur en onder-directeur der gemeentewerken een plan voorgelegd, waarbij geadviseerd werd Ir A. van der Steur te Rotterdam als technisch adviseur, eventueel als architect in te schakelen. In verband met de in Juli 1952 in deze nieuwe ruimte te houden „Caravaggisten-tentoonstelling” op verzoek van de Tentoonstellingscommissie van het in Amsterdam plaats hebbende Internationaal Kunsthistorisch Congres, zou de verbouwing uiterlijk 1 April 1952 gereed moeten zijn. Met Ir van der Steur werd door de directrice en de directie der gemeentewerken een voorlopige bespreking gehouden, waarop Ir van der Steur een schetsplan aan de directrice heeft voorgelegd, dat niet alleen een welkome uitbreiding voor het Museum en de daarmee verbonden reorganisatie van de administratieve dienst bevat, doch tevens ook een grootse en voornamelijk ontvangstruimte voor de Gemeente zou opleveren. Inmiddels is de kans tot uitvoering van deze plannen sterk teruggelopen door de toestand van 's Rijks financiën en zal het ontwerp van Ir van der Steur voorlopig wel een archiefstuk blijven.

Alle brandblusmiddelen werden geregeld door de brandweer nagezien en in orde bevonden. De Minimax-droogpoeder-blusapparaten

Brandblus-
middelen.

werden voor de eerste maal vanwege de fabriek gecontroleerd. Op 16 December heeft de heer André Noblecourt, Conseiller technique des services de sécurité des musées de France en president der Commissie van de I.C.O.M. voor de bescherming van musea tegen brand, tijdens een rondreis door Nederland om zich op de hoogte te stellen van de toestand der brandbeveiliging onzer musea, tot dit doel ook het Centraal Museum bezocht. Hoewel hij in het algemeen instemde met de getroffen maatregelen tegen brand in een oud en niet voor museum gebouwd complex, zijn hem toch twee zwakke punten in deze maatregelen opgevallen, die noodzakelijk verbetering behoeven en naar zijn mening als volgt zijn uit te voeren: 1. het aanbrengen van gemakkelijk verschuifbare stukken plaatijzer op de tochtige vlieringverdieping bij de niet-afgesloten deuropeningen, om de trek, die bij brand door gebroken ruiten zeer hevig zal worden, te verminderen. Bovendien laat de verspreiding van een brand zich aanmerkelijk vertragen, indien op de vliering al het inwendige houtwerk gesaust wordt met een grof gipsmengsel. In Franse musea doet men dit algemeen. 2. In het Poppenhuis alle snoeren der elektrische verlichting in dunne koperen buisjes te laten opnemen, daar thans door onvoldoende isolement der snoeren bij kortsluiting het gehele Poppenhuis zou kunnen verbranden. In Frankrijk past men deze methode ook toe bij verlichte vitrines. De directrice heeft deze gewenste maatregelen onder de aandacht van B. en W. gebracht, waarop ingrijpen en nadere verzorging in overleg met de brandweer en het G.E.B.R.U. zo spoedig mogelijk zullen volgen.

Materiële toestand der verzamelingen.

De toestand der verzamelingen is bevredigend. Geregeld werden door het eigen personeel met name door de suppoosten-meubelmaker, -schilder en -stoffeerder herstelwerkzaamheden zowel aan het antieke als aan het gebruiksmeubilair en aan schilderijlijsten verricht, terwijl ook het inrichten, afbreken en opruimen der 5 in dit jaar gehouden tentoonstellingen, zowel voor bovengenoemden als voor de suppoost-

verhuizer zeer veel werk meebracht. Voor zover nodig werden ten behoeve van de tentoonstellingen en voor expositie in de zalen nog een aantal voetstukken, etaleerblokken en prentenrekken opnieuw bespannen of gemaakt. Ten behoeve van het Museum van Nieuwe Religieuze Kunst werden aan het Aartsbisshoppelijk Museum drie oude rekken overgedaan. De schilderijenrestaurateur van het museum de heer H. Schuurin te 's-Gravenhage herstelde de volgende schilderijen: Cat. 1933 nr 47, J. van Bijlert, Portret van Keizer Hendrik IV (voor rekening van het stadhuis, waar het was beschadigd); Inv. 10693, Justus van Huysum, Achtdelig kamerscherm met „Jachtstoet in een park” (voor gezamenlijke rekening van het Burgerweeshuis en het Centraal Museum); Inv. 10274, Adriaen Blommaert, Rivierlandschap (Bruikleen Stichting Nederlandsch Kunstbezit). Voorts werden tweemaal in het afgelopen jaar de schilderijen in het Museum ter plaatse gecontroleerd en zo nodig behandeld. De herstelwerkzaamheden aan bovengenoemde stukken zijn gedetailleerd beschreven in de rekeningen van de restaurateur. De twee door legaat verkregen zilveren tabakskomfoortjes (18de eeuw, Middelburgse keur, Inv. 10699), zijn door de firma W. Voet en Zonen te Haarlem hersteld en van roodkoperen bakjes en mahoniehouten voetstukjes voorzien.

Evenals in vorige jaren werd ook thans het grootste gedeelte van de tijd in beslag genomen door de werkzaamheden, die de organisatie van tentoonstellingen nu eenmaal vereist, waarbij behalve de directrice ook steeds enige ambtenaren en vooral de vakman-suppoosten zijn betrokken.

Werkzaam-
heden.

De Kersttentoonstelling 1949/1950, gewijd aan de herdenking van de schilder Jan Mankes, sloot op 14 Januari. Voor het oeuvre van deze vroom-aandachtige schilder, die reeds in 1920 overleed, bleek nog een warme en vererende belangstelling te bestaan. Na Utrecht werd de tentoonstelling ook nog in Heerenveen en Almelo gehouden.

In 1950 werden voorts in de tentoonstellingshal nog 5 exposities gehouden:

1. Van 4 Februari—5 Maart: Tentoonstelling van werken uit het Rijksmuseum Kröller-Müller te Otterlo, waar wegens gebrek aan ruimte slechts ongeveer de helft der eigendommen in afwisseling kan worden geëxposeerd. Ook in deze werken kwam de aanvankelijke ideële opzet van dit museum duidelijk uit, n.l. het bevorderen van de tendens naar objectivering en vergeestelijking van de beeldende kunst, een neiging, die zich als reactie op het impressionisme manifesteerde in cubisme en abstracte kunst. Op eminente voorbeelden van impressionisme, divisionisme of luminisme volgden de dragers der nieuwe gedachte in een portretgroep bijeengebracht in het forse schilderij van Charley Toorop; abstracte kunst van Van der Leek; beeldhouwwerk van Zijl, Mendes da Costa en Raedecker, terwijl ook de buitenlandse stromingen vertegenwoordigd waren in het werk van Picasso, Juan Gris, Braque, Gleizes en de Chirico, Picart Ledoux en Maurice Denis.

2. Van 7 April—14 Mei: „Moderne Deense Kunstnijverheid”. Dit was een uitwisselingstentoonstelling met de gemeente Aarhus, waar in December 1949 een expositie van werken van leden van het Genootschap Kunstliefde was gehouden. De voorbereidingen werden in November 1949 door de directrice in Kopenhagen en Aarhus getroffen in samenwerking met architect Viggo Sten Møller, voorzitter van Landsforeningen for Dansk Kunsthåndværk og Kunstindustri. Bij de officiële opening op 6 April heeft de Burgemeester de Deense gasten begroet en Jhr Mr W. F. van Lennep, H.M. Buitengewoon gezant en Gevolmachtigd Minister te Kopenhagen, wiens werkzaam aandeel zoveel tot het welslagen van de tentoonstelling had bijgedragen, en die op 2 April plotseling overleed, herdacht. Daarna voerden de Deense Chargé d'affaires I. C. E. Graaf Moltke, de Vice-Burgemeester van Aarhus I. C. Sørensen en de Nederlandse Consul te Aarhus, de heer Ib. Sardemann, het woord. Deze Deense dag werd

besloten met een souper in het Muiderslot, dat door de gasten zéér werd bewonderd. De tentoonstelling gaf een bijzonder instructief beeld van de moderne Deense kunstnijverheid in vergelijking met de Nederlandse. Zij trok grote belangstelling; veel werd aan firma's en particulieren verkocht. Zij werd vervolgens in de maand Juni in het ontspanningsgebouw van Stork's Machinefabrieken te Hengelo gehouden.

3. Van 21—29 Mei organiseerde „de Koninklijke Nederlandsche Toonkunstenaarsvereniging” ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de afdeling Utrecht een tentoonstelling vol historische herinneringen aan het belangrijke Stichtse muziekleven aan het einde van de 19de en in de eerste helft van de 20ste eeuw. De opening geschiedde op 20 Mei door de Burgemeester, opgeluisterd met een causerie door Wouter Paap en door Utrechts Vrouwenkoor onder leiding van Karin Maria Kwant. In deze muziekweek te Utrecht werd op 26 Mei in de tentoonstellingszaal nog een kamermuziek-avond gegeven door het Utrechts Strijkkwartet met Watty Feenstra-Krap, alt, en Charles Havelaar, fluitist, als medewerkers.

4. De grote zomertentoonstelling (9 Juli—3 September), die was gewijd aan „Mens en Dier in de primitieve kunst van twee Oceanen”, werd op 8 Juli geopend door Prof. Mr C. F. Bertling, directeur van de Koninklijke Vereniging Het Indisch Instituut, te Amsterdam. Behalve belangrijke kunstwerken uit enkele Utrechtse verzamelingen heeft de afdeling Culturele en Physische Anthropologie van genoemd instituut het meeste bijgedragen tot deze tentoonstelling, die een beeld trachtte te geven van de z.g. primitieve, maar inderdaad zeer hoogstaande kunst van het immense eilandenrijk, gelegen tussen de Oostkust van Afrika en de Westkust van Amerika, waarvan als belangrijkste onderdelen te noemen zijn Madagascar, Indonesië, voor zover niet beïnvloed door de Voorindische cultuur, Nieuw-Guinea, Melanesië, Mikronesië en Polynesië. De met zorg gekozen karakteristieke en artistieke prestaties der vertegenwoordigde volken waren aesthetisch

voortreffelijk geëxposeerd onder leiding van Drs J. H. Jager Gerlings, Conservator aan het Indisch Instituut en door Drs Th. van Baaren te Utrecht, terwijl geregeld wetenschappelijke rondleidingen werden gehouden. Dit alles maakte deze tentoonstelling tot een gebeurtenis van bijzondere betekenis.

5. Ten slotte werd als Kersttentoonstelling gebracht (20 December 1950—1 Februari 1951) een keur van oude prenten en tekeningen uit de Utrechtse School (1600—1800), voornamelijk samengesteld uit de eigen museumcollectie, met verrijking van enkele bijzondere stukken uit de verzamelingen van 's Rijks Prentenkabinet en de Economisch-Historische Bibliotheek te Amsterdam, het Prentenkabinet der Rijksuniversiteit te Leiden, het Museum Boymans te Rotterdam en het Gemeente-Archief te Utrecht. Het blijkt, dat het publiek deze fraaie tentoonstelling, waarbij zoveel aan het licht kwam van de schatten, die eigendom van het Centraal Museum zijn, op hoge prijs heeft gesteld.

Behalve de hierboven genoemde werkzaamheden voor de tentoonstellingen werd door de directrice zoveel mogelijk tijd besteed aan het voltooien van de tekst voor de 2de druk van de schilderijencatalogus, die aan het einde van het jaar zover was gevorderd, dat aan Burgemeester en Wethouders een voorstel kon worden gedaan maatregelen te nemen om tot het drukken er van over te gaan. Zowel de conservator Drs J. P. W. Philipsen als de wetenschappelijk assistent Drs E. R. Meijer hebben bij deze voorbereidende werkzaamheden vele goede diensten bewezen, zodat vóór het drukken slechts een laatste samenvattende revisie nodig zal zijn. De staf van ambtenaren heeft de jaarlijks terugkerende werkzaamheden met ijver en nauwkeurigheid verricht, zoals het bijhouden der kaartsystemen, het samenstellen van het jaarverslag 1949 en van de lijsten voor de verzekering der nieuwe aanwinsten over het afgelopen jaar, de administratie der bibliotheek, het maken en registreren van de fotografische opnamen enz. enz. Het bijwerken van de supplement-catalogus van het Histo-

risch Museum der stad werd door de klerk P. P. J. L. Verbist geregeld bijgehouden, terwijl ook hij verschillende onderzoeken deed voor de bewerking van de tweede druk van de schilderijencatalogus.

In de maand Juli verscheen een Franse uitgave van de Wegwijzer door het Centraal Museum (1949), „Guide du Musée Central”, waarvoor, evenals voor de Nederlandse, steeds vraag bestaat. Op verzoek van de Projectie Onderwijs Centrale te Amsterdam werd een veertigtal foto's ter beschikking gesteld voor het maken van een film van de voornaamste schilderijen uit de Utrechtse Schildersschool in het Centraal Museum, waarbij de conservator een toelichtende tekst heeft geschreven. De fotografisch-assistente schreef een artikel: „Iets over het fotograferen in musea”, bestemd voor het Nieuwsbulletin van de Vereniging „Museumdag”, op verzoek van de secretaris der Vereniging (in 1950 nog niet verschenen).

In de eerste maanden van 1950 werd de reeks debutantenconcerten, georganiseerd door de heer De Molenaar met medewerking van het Collegium Musicum Ultrajectinum, welke gehouden werden in de kapel van het Aartsbisschoppelijk Museum, voltooid, n.l. op 21 Januari, 25 Februari en 25 Maart. Helaas is het door gebrek aan middelen niet mogelijk deze concerten, waarvoor toch wel belangstelling bestond, voort te zetten.

De Museumcommissie is in het afgelopen jaar bijeengekomen op 11 Januari, 3 Maart, 26 April en 19 October. Op de laatste vergadering waren mede aanwezig de directeur en onder-directeur der gemeentewerken in verband met de plannen van verbouwing van de achter het Museum gelegen 2de cavaleriestal en de oplossing van het daartussen gelegen terrein tot museumtuin.

Van de reeks lezingen van „Ambtelijke Vorming” werden er drie in de tentoonstellingshal gehouden n.l. op 4 Januari: Wethouder Van der Vlist over „De medezeggenschap”; 15 Februari: mevrouw B. W. Nijland over „Bevordering van de mondelinge uitdrukkingsvaardigheid van de ambtenaar” en 22 Maart: Dr W. van der Elst over „De

Domklokken en het carillon". Ook werden op 9 November (in de kapel van het Aartsbisshoppelijk Museum) en op 23 November in de tentoonstellingshal twee van de 5 voordrachten over efficiency gehouden door Drs A. M. Groot, directeur van het Instituut voor Onderzoek en Voorlichting op het gebied van Bedrijfs- en Bestuurs-efficiency te Amsterdam. — Op 9 Februari had in het Centraal Museum een vergadering plaats van de stichting „Vrienden van het Nederlands Costuummuseum". — Afzonderlijke vermelding verdient de lezing van de heer Torsten Althin, directeur van Tekniska Museet te Stockholm, op 11 Februari, georganiseerd door de Vereniging „De Museumdag" over moderne museummethoden (met lichtbeelden en geluidsfilm), terwijl mej. Tove Galatius namens het Dansk Samfund i Holland op 9 Mei tijdens de Deense tentoonstelling in het Hollands een lezing met lichtbeelden hield over Land en Volk van Denemarken, waarmede zij veel succes oogstte.

Op 16 September had in de kapel van het Aartsbisshoppelijk Museum de algemene vergadering plaats van de stichting „Het Utrechts Monumentenfonds", waarna een excursie naar Wijk bij Duurstede volgde.

Op 4 November werd op voorstel van de directrice door Burgemeester en Wethouders een regeling getroffen voor het verhuren op aanvraag van de tentoonstellingshal voor kamermuziekavonden, lezingen en voordrachten, voor f 35,— per avond ten bate van het Museumfonds, daar herhaaldelijk hiertoe aanvragen worden gedaan, omdat Utrecht een tekort aan dergelijke zalen heeft. Echter zullen geen dergelijke bijeenkomsten plaats hebben tijdens de tentoonstellingen en elke aanvraag zal door de directrice van het Museum worden beoordeeld. Tot dusver werd hiervan gebruik gemaakt op 9 November door de voordrachtskunstenares Nel Oosthout in „Esther" van Ina Boudier-Bakker, onder auspiciën van de Utrechtse Soroptimistclub; op 28 November voor een kamermuziekavond van het kwartet „Nos Jungit Musica", Charles Havelaar, fluit,

Wouter Tump, viool, Dick Pot, altviool en Jan Willemse, violoncel.

Ontvangsten:

Ook dit jaar werd van de mogelijkheid tot officiële ontvangsten in de stijlkamers van het Museum door de Gemeente en door andere instanties een dankbaar gebruik gemaakt: op 25 Maart werd aan de buitenlandse Public-Relation-Officers door het Genootschap voor Openbaar Contact in samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Jaarbeurs een thee aangeboden. Hierbij was de Burgemeester aanwezig; toespraken werden gehouden door de heren Hans Hermans, voorzitter van het Genootschap voor Openbaar Contact, Harold Curtis (New York), Roger Wimbush (Londen) en J. Choppin de Janvry (Parijs). Op 19 April ontving de Gemeente de buitenlandse Persvereniging. Op 20 Juli vond een avondreceptie plaats, aangeboden door de Gemeente aan de buitenlandse gasten van de zomer-cursus door de Universiteit georganiseerd. Op 24 October reikte de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Zijne Excellentie Prof. Dr F. J. Th. Rutten, in de tentoonstellingshal de prijzen uit aan de winnaars van de plaatjes-actie der stichting „Ieder kind een Dierenvrind” ten bate van het Opbouwcomité Moerdijk, de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers en de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren.

Ook dit jaar kan de directie van het Museum terugzien op een rijke en veelzijdige vermeerdering van kunstwerken, zowel door geschenk en legaat, als door aankoop en bruikleen. (Voor de volledige lijst van nieuwe aanwinsten zie blz. 15 vlg.). Met dankbaarheid mogen hier genoemd worden het legaat van mej. A. Th. A. de Clercq van Weel te Haarlem, waardoor het Centraal Museum o.a. in het bezit kwam van een bijzonder fraaie Zeeuwse palissander kast, 17de eeuw, van een kostbaar Deventer tapijt ca 1850 (bruikleen sinds 1931) en van twee zilveren tabakskomfoortjes van de Middelburgse zilversmid Lourens de Pottere, 1745; het legaat van mevrouw F. W. N. van der Muelen

Aanwinsten en verliezen.

(voor de helft geschenk van mevrouw H. J. Ch. van der Marel-Burg te Velp), bevattende o.a. een wortelnoten staande klok door Gerrit Bramer, Amsterdam, 18de eeuw. De moderne afdeling werd o.a. verrijkt met een schilderij van Coba Surie door legaat van mevrouw C. H. Wilten-Toens.

Drie aankopen op de antiek-beurs te Delft waren voor de Utrechtse verzamelingen van uitzonderlijk belang. Voor de schilderijenverzameling: het portret van een Johanniter ridder door Jacobus Trajectensis, ca 1520. Jacobus Claessens van Utrecht geb. ca 1480 wordt in Antwerpen van 1506—1512 als meester in het gilde vermeld en heeft in Lübeck een rijk arbeidsveld gevonden. De stijl van dit exquise paneeltje is overwegend Nederlands, door de schilder aan Utrecht gebonden en te beschouwen als een equivalent der Scorel-portretten van 1525, waarin het hoofdaccent reeds op een sterker realisme wordt gelegd (afb. 1). Niet minder prachtig is de verguldzilveren beker van de Utrechtse zilversmid Franssoys Eelioet, geb. te Antwerpen, ca 1588, meester in het Utrechtse gilde in 1608, woonachtig in de Choorstraat en keurmeester te Utrecht, gest. 1642. Op de koperen platen van het Goud- en Zilversmedengilde (Centraal Museum) is zijn meesterteken nog te vinden; de jaarletter duidt op 1626. De rijkdom der ornamentale vormen weerspiegelt de oneindige variatie van motieven, die de prentkunst van de 16de eeuw in Antwerpen beheerst, en vandaaruit praktische toepassing vond in de versiering van meubelen en zilversmeedwerk, welke stijl uit Antwerpen naar de Noordelijke Nederlanden is gekomen. Eelioet's werk is daar een sprekend voorbeeld van (afb. 2). En ten slotte een Utrechtse weelderig-barokke zilveren schaal van 1677 in de vorm van de bekende Delftse plooi-schotels met gedreven bloemguirlanden in de rand. Ook deed zich de gelegenheid voor enig Utrechts gebruikszilver aan te kopen, o.a. twee presenteertrommels van de zilversmid Jan Pietersz. Straatsburg 1791, terwijl onder de kleinodiën vermeld moet worden een kostbare gouden ring met ovaal medaillon, waarin twee kindersilhouetten op

Afb. 1.

JACOBUS TRAJECTENSIS. PORTRET VAN EEN JOHANNITER RIDDER CA 1520.

AfB. 2.

FRANSSOYS EELIOET. VERGULDZILVEREN BCKAAL 1626.

blauwe grond omgeven door een parelrand, volgens traditie en herkomst door Koning Lodewijk Napoleon geschonken aan een Middelburgse magistraat. De collectie Oud-Nederlandse majolica, hoewel merendeels uit fragmenten bestaande, kon met een 40-tal stukken worden uitgebreid, waaronder zeer belangrijke, vermoedelijk opgegraven te Hoorn. Van de bruiklenen aan het Centraal Museum moge hier afzonderlijk vermeld worden een aantal 18de- en 19de-eeuwse portretten van de Utrechtse familie Van Hengst, waaronder werken van de Utrechtse schilders Christiaan van Geelen en J. L. Jonxis.

Ook dit jaar werden verschillende kunstvoorwerpen door de eigenaren teruggenomen. (Voor de volledige lijst zie blz. 27/28). De aankoop van twee zilveren presenteertrommels (zie blz. 20) door de Utrechtse zilversmid Jan Pietersz. Straatsburg 1791, kwam tot stand door ruil: aan de heer C. van Rijn werden daarvoor afgestaan de volgende kunstvoorwerpen, die voor het Utrechtse Museum niet van direct belang zijn: Cat. 1904 nr 530, 19x, Kannetje van polychroom Chinees porcelein met zilveren deksel, 18de eeuw; Inv. 6873/74, twee geëtste wijnglazen, z.g. Wolf-glazen, met decor van zittende boeren en van een zittend meisje met bloemen in de hand; Inv. 9145, een geëtsd glas met adelaar en vogels, begin 19de eeuw. — Het is zeer te betreuren, dat het portret van George van Egmond, Bisschop van Utrecht, door Jan van Scorel, door de eigenaresse M. E. Baronesse van Tuyll van Serooskerken-Gravin van Limburg Stirum te Velsen uit bruikleen werd teruggenomen. In de moderne afdeling is eveneens een bijzonder stemmingsvol schilderij „Zaans buurtje” van J. E. Karsen door de eigenaar, de heer A. Waller te Lunteren, teruggevraagd. Ook de heer Van Sorgen te De Bilt nam uit bruikleen terug een 18de-eeuwse porceleinkast met inhoud, bestaande uit: 87 stuks zilverspeelgoed, een verzameling Chinees polychroom porcelein, een aantal serviesstukken van Loosdrecht- en Amstel-porcelein, een Saksisch theeservies en 2 koperen sierdoosjes. — Tijdens de tentoonstelling ter gelegenheid van

Verliezen.

het 75-jarig bestaan van de „Koninklijke Nederlandsche Toonkunstenaaersvereeniging” is het sinds lang tevergeefs gezochte z.g. „rode boekje” van Catharina van Rennes door inzending weer tevoorschijn gekomen (Inv. 8644). Per abuis werd het na afloop aan de inzendster teruggezonden; ondanks alle daarna gevoerde correspondentie en verdere pogingen, is het niet gelukt om dit voor de componiste zo bijzonder karakteristiek herinneringsobject, dat aan het Museum in 1941 als legaat was geschonken, terug te krijgen. — Het Museum De Lakenhal te Leiden heeft, met goedkeuring van de Museumcommissie en het College van Burgemeester en Wethouders, van het Centraal Museum overgenomen het zelfportret van Floris Verster (cat. der Schilderijen 1933 nr 495); inderdaad is dit portret van de beroemde Leidse schilder aldaar beter op zijn plaats. Pro memorie zij hier genoteerd, dat bij het beëindigen van de contrôle van de Historische Verzamelingen de volgende voorwerpen als niet aanwezig zijn opgegeven. Het is echter niet uitgesloten, dat enkele stukken alsnog terecht komen, hoewel ook de depôts zijn onderzocht. Van sommige voorwerpen moet helaas verondersteld worden, dat zij als gevolg van opberging tijdens de oorlog in kisten en het uitpakken daarvan na de bevrijding verloren zijn geraakt, of sindsdien door bezoekers zijn ontvreemd. De lijst der vermiste voorwerpen luidt als volgt:

Catalogus van het Historisch Museum der Stad, 1928: nr 222, Fragment van een zegel van Willem van Amstel, oude afdruk in witte was, ca 1270; inmiddels vervangen door een nieuwe afdruk. Inv. 7795 (cat. 243x), Zilveren wapencachet van Van der Muelen, ca 1800; nr 773, 805, 811, Drie haardstenen (in depôt); nr 1488, Fragment van een baldakijn met Gothische tracering, 15de eeuw; nr 1503, Kleine beeldhouwgroep, voorstellende de Bewening, eikenhout, ca 1500; Inv. 9008 (Cat. 1630), Stempel van de keerzijde van de Wijnpennning van de Raad; nr 1945, Denarie van Otto III van Holland, zilver, 13de eeuw; Inv. 8648 (Cat. 2057x), Dubbele groot ca 1400,

zilver; nr 2224x (Cat. 1904, nr 2500x), Carolusgulden, goud (Waarom niet opgenomen in Cat. 1928? toen reeds zoek?); Inv. 9941 (cat. 2637x), Utrechtse duit, 1736; nr 3261, Roemer van groen glas; nr 3279, Wijnglas, 18de eeuw; nr 3523 en 3624, Fragmenten van zeer kleine pijparden beeldjes; nr 3731, 3733, 3744, Koekvormen (maten 8, 10 en 11 cm); nr 3756, Schaal van een barometer (in depôt).

Ten geschenke werden ontvangen:

Geschenken en
legaten.

Voor het Historisch Museum der stad: Inv. 10541/42, Draagpenning van een wijkbode van Utrecht, midden 19de eeuw, zilver; Penning van idem, 1891, brons, van H. D. van den Berg te Utrecht; Inv. 10543, M. C. Boellaard, Portret van de blinde dichteres Petronella Moens, 1825, legaat van mevrouw M. E. Ootmar-Smit te 's-Gravenhage; Inv. 10586, Pot van lichtgrijze ongeglazuurde aarde, 13/14de eeuw, van de heer Van Galen te Utrecht; Inv. 10604a, Schildje ter bescherming van spijkers in een dakbedekking, 1677, lood, van S. Rasconi te Utrecht; Inv. 10665 t/m 10667, Drie fragmenten van kansen van Nederrijns aardewerk (fabriek Siegburg), 15/16de eeuw, van Notaris J. G. R. ter Horst te Utrecht.

Voor de Afdeling Kunst:

Schilderijen en aquarellen: Inv. 10590, H. Hulsbergen, Apollo en Daphne, 1944, van een lid der Museumcommissie; Inv. 10694, C. Surie, Meisje een peer schillend, omstr. 1930, legaat van mevrouw C. H. Wilten-Toens te Utrecht; Inv. 10695a-c, J. Hoyneck van Papendrecht, Soldaten in kazerne, aquarel, 1914, C. Vreedenburg, Zeilboot op de IJssel, Idem, Markt te Kampen, 1ste kwart 20ste eeuw, voor de helft legaat van mevrouw F. W. N. van der Muelen te Bilthoven en voor de helft geschenk van mevrouw H. J. Ch. van der Marel-Burg te Velp (de beide laatste in bruikleen bij laatstgenoemde tot haar overlijden).

Meubelen: Inv. 6624, Deventer tapijt met medaillons en rand in

zwart en lichte tinten op rood fond, omstr. 1850 (in bruikleen sedert 1 Augustus 1931); Inv. 10555/56, Vierdeurse Zeeuwse kast, 3de kwart 17de eeuw, eikenhout met palissanderfineer; Kolomkastje in Empire-stijl met donkergrijs marmeren bovenblad, mahoniehout, legaat mej. A. Th. A. de Clercq van Weel te Haarlem. Voorts is een bij het legaat behorende secretaire in Empire-stijl in bruikleen afgestaan aan de erven mej. J. de Clercq van Weel en mevrouw C. Breitensteinde Clercq van Weel tijdens haar leven; bij testament is door laatstgenoemde de secretaire aan het Centraal Museum vermaakt (brief Notaris J. C. Stuart, Haarlem, 20 October 1950). Inv. 10605, twee koperen schouwhandvatsels in Renaissancestijl, 1ste kwart 17de eeuw, van mevrouw de Wed. J. Faure-Ittmann te Wapenveld. Inv. 10695d, Staande klok, 18de eeuw, wortelnotenhou, legaat van mevrouw F. W. N. van der Muelen te Bilthoven, voor de helft geschenk van mevrouw H. J. Ch. van der Marel-Burg te Velp (uitgeleend aan het stadhuis); Inv. 10692, Penanttafel in Empire-stijl, begin 19de eeuw, witgelakt en verguld vurenhout met witmarmeren blad, van Mr J. Grothe van Schellach te Rotterdam.

Zilver: Inv. 10699/70, Twee tabakskomfoortjes, Middelburgse keur (Lourens de Pottère), gemonteerd op nieuwe mahoniehouten plankjes met ivoren voetjes, 1745; Een zwart fluwelen damestas met dubbele beugel met haak, de beugel Schoonhovense keur (Adrianus Koppenol, 1802), de haak Rotterdams (Jean Basemoine, 1794), legaat van mej. A. Th. A. de Clercq van Weel te Haarlem.

Ceramiek: Inv. 10497, Delfts blauw bordje met letteropschrift, tweede helft 18de eeuw, geschenk van mevrouw H. J. Ch. van der Marel-Burg te Velp (in 1949 bruikleen van haar dochter mevrouw F. W. N. van der Muelen te Bilthoven); Inv. 10525/26, Polychroom Delfts aardewerk, midden 18de eeuw: Vier kopjes en schoteltjes met decor van bloemen en vruchten bij een rotspartij op blauwwitte grond; Bordje met decor van een tuin met bloemen, ranken en vruchten, van Dr F. H. Fentener van Vlissingen te Utrecht; Inv. 10545,

Ovale celadongroene vaas van Kopenhaags porcelein met reliëf-bloemdecor, ontwerp Axel Salto, 1945, van een lid der Museum-commissie; Inv. 10577, Kom van bruingroen Kopenhaags porcelein met zigzagdecor, ontwerp idem, 1949, van de Koninklijke Porceleinfabriek te Kopenhagen met toestemming van de verzekeringsmaatschappij, daar de kom voor de Deense tentoonstelling in drie stukken was ontvangen.

Glaswerk: Inv. 10582, Grote groene wijnroemer, de beschadigde voet met zilveren ring hersteld, 17de eeuw, van W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt; Inv. 10668, Twee kristallen karaffen en tien glazen geslepen in ruitpatroon, 2de kwart 19de eeuw, legaat van mej. A. Th. A. de Clercq van Weel te Haarlem.

Costuums: Inv. 10547 t/m 10551, Twee linnen herenhemden met dubbele kraag, waarvan een met kanten jabot, begin 19de eeuw; Stel ondermouwen van linnen-batist met geborduurde manchetten, 1850; Twee linnen mutsen met barbes, de mutsrand afgezet met tule en kant, 1850, van mej. M. de Vlieger te 's-Gravenhage; Inv. 10591/92, Japon van blauwgrijze gedamasceerde zijde met fluwelen vestje, 1892; Japon van terracottakleurige ripszijde met fluwelen mouwen, en gegarneerd met zwart passement, 1896, van G. H. L. Baron en Baronesse van Boetzelaer-Royaards te Zeist; Inv. 10594, Wollen Cachemier shawl in witte en groene banen met kleurig bloem- en bladdecor, 2de kwart 19de eeuw, van mevrouw A. C. Horst-Teekens te Utrecht.

Varia: Inv. 10527, Mutsenmandje van bruin met zwart gebiedsrietvlechtwerk, 2de kwart 19de eeuw, van mevrouw de wed. F. C. van Beusekom-van Foreest te Loosdrecht; Inv. 10544, Penning ter herinnering aan Vincent van Gogh, geslagen door de Monnaie te Parijs, ontwerp Loukie van Luyn-Metz, 1950, brons, van de Monnaie; Inv. 10552 t/m 10554, Drie muzen Almanakken, resp. 1824, 1823, 1826, van Jhr Mr B. M. de Jonge van Ellemeet te Utrecht; Inv. 10581, Krulstok, omstr. 1875—1880, beukenhout, van Ir A. J. Aalders te Bussum; Inv. 10593, Zakdoek van naturelkleurige shantung met rood

en zwart bloemdecor in medaillons, midden 19de eeuw; Inv. 10595/96a-b, Kartonnen doosje met 13 klosjes borduurzijde, 1840; Zes donkerbruine knopen van in koper gevat goudsteen en zes koperen knoopjes met quasi-18de-eeuwse portretjes op papier achter mica, einde 19de eeuw, van mevrouw A. C. Horst-Teekens te Utrecht; Inv. 10671, Koperen broche met kornalijnsteen gezet en cabochon, vervaardigd door G. H. Lautman, legaat van mej. A. Th. A. de Clercq van Weel te Haarlem.

Aangekocht uit het Museumfonds werden:

Voor het Historisch Museum der Stad:

Munten en penningen: Inv. 10557 t/m 10569, Zonnekroon, geslagen te Utrecht, 1575, goud; Penning van het Wijnkopersgilde, geslagen 1650, brons; Gegraveerde penningplaat op de begrafenis van Ds Justus van den Boogaert, 1663, zilver; Penning geslagen op N. L. Graaf van Zinsendorf, 1750, zilver; De volgende te Utrecht geslagen zilveren munten: Drieguldenstuk, 1795, Nederlandse rijksdaalder, 1800, idem 1802, idem 1805, Negengrootstuk 1807; Penning, geslagen op het huwelijk van J. W. A. Haagen Smit en M. G. van Maanen, 1897, brons; Plaquette „De Advocaat”, ontwerp J. C. Wienecke, 1900, brons; Penning op het huwelijk van Prinses Juliana en Prins Bernhard, ontwerp Jac. J. van Goor, 1937, brons; Penning, geslagen op het 100-jarig bestaan van het Burgerlijk Wetboek, ontwerp J. C. Wienecke, 1938, brons. Inv. 10573 t/m 10575, Penning, geslagen op het 25-jarig huwelijk van Koningin Wilhelmina en Prins Hendrik, ontwerp Jac. J. van Goor, 1926, brons; Penning, geslagen op de 100ste herdenkdag der ontploffing van Van Speijk's kanonneerboot voor Antwerpen, ontwerp idem, 1931, brons; Penning, geslagen op de 70ste verjaardag van Dr Johan Wagenaar, ontwerp Gra Rueb, 1932, brons. Inv. 10599 t/m 10603, Penning van de Vereniging Koninginnedag te Utrecht, geslagen op de geboorte van Prinses Juliana op 30 April 1909, brons; Penning, geslagen op het 25-jarig regeringsjubileum

van Koningin Wilhelmina, ontwerp J. C. Wienecke, 1923, brons; Penning, geslagen op de Kerstvlucht van het K.L.M.-toestel „Pelikaan” naar Indië, 1933, brons; Penning, geslagen op het 120-jarig bestaan en definitieve sluiting van de oude stadsschouwburg te Utrecht, ontwerp J. van der Graaf, 1941, brons; Penning, geslagen op het openluchtspeel „Quo Vadis?” ter gelegenheid van het 62ste lustrum der Utrechtse Universiteit, 1946, brons.

En voorts: Inv. 10660 t/m 10664, Vijf oude afdrukken van kloosterzegels, vier in rode, een in zwarte was, n.l.: van het grootzegel van het kapittel van Oudmunster, van het Domkapittel en van het kapittel van St Pieter, einde 14de eeuw, van het kapittel van St Marie, 16de eeuw (?), van het kapittel van het klooster Mariënhoef in de Birkst bij Amersfoort, 1500 (?).

Voor de Afdeling Kunst:

Schilderijen: Inv. 10539, J. van Rossum, Mansportret, 1673; Inv. 10583, Jacob van Utrecht, Portret van een Johanniter ridder, omstr. 1520—1525; Inv. 10698, P. Kerkhof, Stilleven met agave, 1950.

Prenten en tekeningen: Inv. 10529/30, P. van Oort, Gezicht op het meer van Samawang en de berg Singalang; De waterval van Penganten bij Bandoeng, beide aquarellen, 1833; Inv. 10533, Fr. Hollaert, Woonwagenkamp, aquarel, 1949; Inv. 10540, B. Mankes, Regendag in dennenbos Lage Vuursche, aquarel, 1949; Inv. 10696/97, T. van Ham, gezicht op de Piazza del Risorgimento te Rome, geaquarelleerde O.I. inkttekening, Idem, Parkgezicht uit open venster, handgekleurde litho, beide 1950.

Beeldhouwkunst: Inv. 10532, P. d'Hont, Reliëf voorstellende Persephone en Demeter, zandsteen, 1940 (Prix de Rome).

Meubelen: Inv. 10694a, Gebloemd Deventer tapijt, omstr. 1900, uit bruikleen van W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt.

Goud en Zilver: Inv. 9605, Vijf zilveren kandelaars, Haagse keur 1778 en 1783, uit bruikleen van W. G. Th. H. van Sorgen, met recht

van wederinkoop. Inv. 10537, Gouden ring met ovaal medaillon omgeven door een parelrand met twee kinderkopjes in silhouet op blauwe grond. Schildering op ivoor (?) onder glas, ca 1810; Inv. 10538, Verguld zilveren face-à-main in opvouwbaar montuur, voorstellende een hand, die een vaas met bloemen houdt, 1870; Inv. 10572a-b, Een ronde en een rechthoekige zilveren presenteertrommel met parelrand, Utrechtse keur (Jan Pietersz. Straatsburg, 1791), geruild met C. van Rijn te Utrecht (zie blz. 12); Inv. 10587, Verguld zilveren bokaal vervaardigd door Fr. Eelioet, 1626; Inv. 10588, Gedreven zilveren schaal in plooschotelvorm, 1677; Inv. 10589, Zes zilveren lepels en vorken, 1756 of 1780, alle Utrechtse keur.

Ceramiek: Inv. 10606a-c t.m. 10659, Verzameling Nederlands Majolica en enig Delfts en Makkums aardewerk, bestaande uit:

1°. de volgende stukken en fragmenten Majolica met tinglazuur omstr. 1600—1640: Vier zalfpotjes, waarvan drie met grijswitte glazuur, de vierde met grijze glazuur en polychroom decor van een bloem- en bladrank; de bodems van een groot en twee kleine polychrome borden met gevleugelde Amor (de eerste met pijlkoker, de tweede hoornblazend, de derde zonder embleem); bodem van een dergelijk bordje met springend paard; idem van een polychrome kom met pijprokend mansfiguurtje in landschap; polychroom schaalpje op voet met vogel op een tak; bodem van een polychroom bordje met bloemtak; vier polychrome tegelrand-fragmenten met gestyleerde bloem- en bladranken en voluten; fragmenten van resp. de bodem van een polychroom bord met Renaissancevaas in medaillon, een polychrome schotel met bloemtak en rand, idem met gestyleerde tulpenplant en rand, idem met gestyleerde tulp in vaas en rand, de bodem van een polychrome schotel met peren, druiven en bladeren, een grote polychrome schotel met gestyleerde granaatappel en bladeren in medaillon en rand, een bord en de bodem van twee schotels, polychroom met roset en rand; twee fragmenten van een blauwe schotel met schaakbordmotief en rand; de vijf volgende fragmenten

met blauw tinglazuur, achterzijde (uitgezonderd het eerste) loodglazuur; bodem van een schotel met Amorskop (?), idem met gestyleerde polychrome tulp in medaillon, idem met springend paard en schulprand, idem met zelfde decor en geschulpte en genopte rand. De volgende fragmenten met wit tinglazuur, sommige achterzijden loodglazuur: kleine blauwe schotel met bloemen, planten en een vogel in Chinese stijl in medaillon en Wan Li-rand; blauwe schotel met foglie-ornament van tulpen en bladeren en rand; blauw bord met in de verhoogde bodem een achtpuntige ster met gestyleerd bloem- en bladornament in medaillon en genopte rand; blauwe schotel met achtpuntige ster, waartussen arceringen; blauw wapenbord, het wapenschild met acanthusrank of gestyleerde boom (?), helmkleed en twee vleugels als helmteken; dergelijk bord, het wapenschild met achtpuntige ster, helmteken en helmkleed.

2°. De volgende fragmenten blauw Delfts aardewerk, 17/18de eeuw: wapenbord, het wapenschild met drie „roch“-figuren (?), twee vleugels als helmteken en gestyleerd helmkleed; bordje met een tros van drie kersen omgeven door een dubbele krans peren; bord met gestyleerd bloemen- en plantendecor in Chinese stijl en rand; bovenhelft van een tienhoekig bord met in een landschap een paar in gesprek (Vertumnus en Pomona ?); bord met Chinees (?) huis in landschap; bord met spreuk „Met onrust overtogen” in gekroonde cartouche met draken, voluten en guirlanden; twee kopjes, resp. met gestyleerd Chinees rankendecor en met Chinees landschap; kleine achthoekige plooischotel met op de bodem Chinese figuren in landschapje en randverdeling met afwisselend dergelijke voorstellingen of bloem- en bladranken; dergelijk plooischoteltje met in de randverdeling gestyleerde plantenmotieven.

3°. De volgende fragmenten polychroom Delfts aardewerk, 17/18de eeuw: bakje op voet met in de bodem een dansende Amor; Amorfiguur, met fles in de hand, gezeten op een bierton; kopje met landschap met bruggetje en Chinees figuurtje.

4°. Schaal van Makkums aardewerk met tinglazuur en in paars de spreuk „Nooit volmaakt” binnen een blauw en paarse rand, 18de eeuw; Tegel met loodglazuur en in geel en wit geëngobeerd Madonnakopje, midden 15de eeuw; Fragmenten van rood aardewerk met loodglazuur: bord met grillig gevlamd decor in geel, bodem van een schotel met klaverblad waartussen bloemkelken (?) in geel en groen, beide ringeloortechniek; bodem van een kom met staande vos en gestreept bandornament in geel en groen, zelfde techniek, onderzijde ongeglazuurd, omstr. 1600; kom met in de bodem een staande vos met stok, ingekerfde arceringen en het jaartal 1612 binnen een rand, zelfde techniek; schotel met zonnemotief en rand in geel en groen, achterzijde ongeglazuurd, kannetje met symmetrisch lijndecor in geel en groen, kannetje met inkervingen en verticale rijen rode en groene stippen, grote schaal met reliëfdecor van bloem- en bladranken met vogels en rand, achterzijde ongeglazuurd, alle ringeloor-, het laatste ook ingekraste techniek, 17de eeuw.

Voorts 13 scherven Nederlands Majolica en Delfts aardewerk, 17/18de eeuw (in depôt).

Met de verzamelingen werden verenigd:

Voor het Historisch Museum der stad: Inv. 10534, Doodkist met zadelvormig deksel versierd met ingebeitelde groeven, resp. gele en rode zandsteen; Inv. 10534a, Deksel van een dergelijke doodkist, rode zandsteen; Inv. 10535, Uitgeholde steen, waarop het hoofd van een dode heeft gerust, lichtgrijze kalksteen, alle 11de—12de eeuw; Inv. 10536, Stuiver, geslagen te Doornik onder Lodewijk de Heilige van Frankrijk, 1250, zilver; Inv. 10546, Westfries duit, 1626, koper; Inv. 10576, Schoorsteenstuk met stillevens van fruit, bloemen en een dode haas door Nederlands meester, 18de eeuw, met bijbehorende grijsmarmeren hoekschoorsteenmantel met dekplaat en fries versierd met ovaal medaillon, roset en twee gekruiste olijftakken, 18de eeuw, overgedragen door Gemeentewerken.

In bruikleen aan het museum ontvangen werden:

Voor het Historisch Museum der stad: Inv. 10678, Nederlands meester 2de kwart 17de eeuw (copie), Portret van Gijsbertus Voetius, Hoogleraar in de Theologie te Utrecht; Inv. 10686 t/m 10691, S. Specht, Wapenkaart van de Vroedschap van Utrecht, gekleurde kopergravure, 1702; Stamboom van het geslacht Van Hengst, olie-verf op papier geplakt op hout, begin 19de eeuw; Vier rouwborden, hout, n.l.: van Sara Sibilla van Hengst-Verdion, 1767; van Sebastiaan Hendrik van Hengst (?), 1769; van Maria Elisabeth Godin, 1774; van Jacoba Catharina van Hengst-Berger, 1788, van mevrouw S. van Walré de Bordes-Grothe te Scheveningen.

Voor de Afdeling Kunst:

Schilderijen: Inv. 10531, J. A. Kruseman, Portretgroep van Cornelia Wilhelmina Philippina Baronesse van Tuyll van Serooskerken en Jan Maximiliaan Baron van Tuyll van Serooskerken, 1845, van M. E. Baronesse van Tuyll van Serooskerken te Driebergen; Inv. 10580, J. de Heusch, Italiaans landschap, 1693, van Jos. H. Gosschalk te Wassenaar; Inv. 10604, B. Zwaerdecroon, Portret van Berendina van Tricht (?), 1650, van de Rijksinspectie van Roerende Monumenten te 's-Gravenhage; Inv. 10672 t/m 10675, Nederlands meester, 1680, Vier portretten van leden der familie Van Hengst, n.l.: Hendrik Gerard van Hengst, Elisabeth van Hengst-de Graaff, Mr Anthonie van Hengst, Eva van Hengst-Roeters; Inv. 10676/77, Chr. van Geelen Sr, Interieur met de portretten van Cypriaan Gerard van Hengst en Charlotte van Hengst-Strick van Linschoten, Idem, Dergelijk schilderij met de portretten van Cornelis Maria van Hengst en mevrouw van Hengst-Baronesse Sloet van Sinderen, beide 1806; Inv. 10679/80, J. L. Jonxis, Portret van Cypriaan Gerard van Hengst, 1826, Idem, Portret van Charlotte van Hengst-Strick van Linschoten, 1826 (?); Inv. 10681, Nederlands meester, 1650, Mansportret; Inv. 10682, Nederlands meester einde 17de eeuw, Portret van Willem

Verdion; Inv. 10683, Nederlands meester midden 17de eeuw, Jongensportret, alle van mej. F. A. Grothe te Amsterdam; Inv. 10693, Acht-delig opvouwbaar kamerscherm met de voorstelling van een „Jacht-stoet in een park” door Justus van Huysum I, 1700, van Regenten van het Burgerweeshuis te Utrecht; Inv. 10695, B. van der Ast toegeschreven, Stilleven met bloemenmand en vruchten, 1ste helft 17de eeuw, van het Aartsbisschoppelijk Museum te Utrecht uit bruikleen van Douairière J. van Ryckevorsel-Courtois.

Prenten en tekeningen: Inv. 10684, R. Jelgerhuis, Damesportret in interieur, pastel, 1782, van mej. F. A. Grothe te Amsterdam.

Beeldhouwkunst: Inv. 10524, Gra Rueb, Portret van Jan Dekker, concertzanger en zangpaedagoog te Utrecht, brons op donkergrijs marmeren blok, 1917, van Zr J. J. Kiewit te Utrecht.

Meubelen: Inv. 10578/79, Twee grote vierarmige Empire-kandelabers op zuilvormige voet met gevleugelde vrouwenfiguur; twee kleine driarmige kandelabers op balustervormige voet met gevleugelde Amor, 1810, verguld met bronzen figuur, van W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt; Inv. 10584, Twee Queen Anne-stoelen, 2de kwart 18de eeuw, wortelnoten-hout met donkerrood velours d’Utrecht (nieuw), van K. K. van Hoffen te Groenekan; Inv. 10685, Tweedeurse porceleinkast met twee grote- en vier hoekladen midden 18de eeuw (?), wortelnoten-hout met inleg van rozenhout, van mevrouw S. van Walré de Bordes-Grothe te Scheveningen; Inv. 10693, Achtdelig opvouwbaar kamerscherm beschilderd door Justus van Huysum (zie onder Schilderijen).

Ceramik: Inv. 15028, Twee vaasjes blauw Chinees porcelein met dekseltjes en decor van drie medaillons met gearceerde bomen en bladranken (z.g. borduurwerk), 18de eeuw, van W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt; Inv. 10570/71, Geschulpte schotel van blauw Delfts aardewerk met bloeiende boom, bloemen voor een tuinhek en rand van bloemen en arabesken, 18de eeuw; Geschulpte diepe schotel van Chinees porcelein in Wan Li-stijl met twee figuren in achthoekig

medaillon en rand van omlijste vakken met vogels en vruchten, 2de helft 17de eeuw, van mej. E. de Clercq te Utrecht.

Voorts: Inv. 10496, Twee Japanse geëmailleerde vazen met kreeften op blauwe grond, bruikleen van mevrouw H. J. Ch. van der Marel-Burg te Velp (in 1949 bruikleen van haar dochter mevrouw F. W. N. van der Muelen te Bilthoven).

Costuums: Inv. 10585, Japon van gebloemde gedamasceerde lichtblauwe zijde „à l'anglaise”, 1780, van mevrouw L. Sluis-Uytenboogaert te Zeist.

In bruikleen van het museum gegeven werden:

Aan het stadhuis der gemeente Utrecht: Voor de kamer van de Burgemeester: Inv. 10695d, Staande klok, gemerkt Gerrit Bramer, 18de eeuw; Inv. 9547b, Tafel op gebogen poten met vergulde klauwtjes, 1830; Inv. 6548, Leunstoel, 1840, mahoniehout, bekleding vernieuwd; Inv. 6764, Pendule met zegekar in Empire-stijl, 1810, verguld brons; Inv. 8186, Ronde tafel, 1820, mahoniehout; Inv. 10578, twee vierarmige kandelabers op zuilvormige voet met gevleugelde vrouwenfiguur, 1810, verguld met bronzen figuur, met toestemming uit het bruikleen van W. G. Th. H. van Sorgen. Voor de vergaderzaal van Burgemeester en Wethouders: Schilderijencat. 1933 nr 240, J. van Wyckersloot, Portret van Dr L. van Velthuysen, 1665. Voor de kamer van Wethouder H. A. Bekker: Inv. 9152, Bruinverglaasde baardmankruik, 2de helft 16de eeuw, Keuls (?) aardewerk; Cat. 1904 nr 456, Dergelijk exemplaar. Voor kamer 41 (Chef Financiën): Inv. 9848, A. Bonheur, Schapen in bos, 1860; Schilderijencat. 1933 nr 475, W. van Leusden, Bloemenstillevens, 1ste kwart 20ste eeuw. Voor de Bodenkamer: Inv. 9263, G. Borgman, Gezicht op de Nicolaïkerk, zinkgravure, 1942; Hist. Cat. 1928 nr 320, Schilderijencat. 1933 nr 1, F. van Ouwenallen, Gezicht op de Korte Nieuwstraat, vóór 1674.

Aan het hoofdbureau van politie (Paardenveld, kamer 43): Schilderijencat. 1933 nr 417, D. Vinckeboons, Tobias en de engel, 1600;

Inv. 10032, Nederlands meester 2de helft 18de eeuw, Landschap met herder; Inv. 10043, Nederlands meester begin 19de eeuw, Melkmeid.

Aan het bureau van de commandant van de brandweer (Minrebroederstraat 5): Hist. Cat. 1928 nrs 326/27, P. van Loon, Gezicht op de Oudegracht met Bakkerbrug; Idem, Gezicht op de Oudegracht vanaf de Bakkerbrug, beide 1860; Schilderijencat. 1933 nr 145, W. Ormea, Vissen, midden 17de eeuw; Schilderijencat. 1933 nr 256, D. de Blicq, Kerkinterieur, 1653 (daarheen gebracht uit het stadhuis, kamer 7, Chef 1ste afdeling).

Aan het bureau van de directeur van de keuringsdienst van waren (Rijnkade 2): Inv. 10009, S. van Beest, Tafeldekkende vrouw in interieur, 1671; Inv. 10020, Nederlands monogrammist P. v. d. S., Boslandschap met ruiter, 18de eeuw; Inv. 10021, Nederlands meester einde 17de eeuw, Krijgsmann; Inv. 10048, P. Quast toegeschreven, Vioolspeler met zingende vrouw, 2de kwart 17de eeuw.

Aan de gemeentelijke handelsschool (Palmstraat voor de directeurskamer): Schilderijencat. 1933 nr 58, R. Craeyvanger toegeschreven, Stadsgezicht, 1835; Schilderijencat. 1933 nr 200, Utrechts meester 1640, Gezicht op de Wittevrouwenpoort met omgeving; Schilderijencat. 1933 nr 312, G. de Lairesse toegeschreven, Apollo en Daphne, 2de helft 17de eeuw.

Aan het bureau van de kinderrechtcr (Wittevrouwensingel 27): Schilderijencat. 1933 nr 471, J. C. U. Legner, Avond in Bilthoven, aquarel, 1900; Inv. 10006, C. C. Moeyaert, Bijbelse voorstelling 2de kwart 17de eeuw; Inv. 10035, A. Begheyn, Losbrekende stier, 2de kwart 17de eeuw; Inv. 10036, C. van Swanenburgh, Italiaans landschap, midden 17de eeuw.

Aan mevrouw H. J. Ch. van der Marel-Burg te Velp: Inv. 10695 b en c, C. Vreedenburgh, Zeilboot op de IJssel; Idem, Markt te Kampen, beide begin 20ste eeuw.

Uit bruikleen aan het museum teruggenomen werden:

Door mevrouw M. E. Baronesse van Tuyll van Serooskerken-Gravin van Limburg Stirum te Velsen: Inv. 10252, J. van Scorel, Portret van George van Egmont, Bisschop van Utrecht, 1529 (?).

Door A. Waller te Lunteren: Inv. 9968, J. E. Karsen, Zaans buurtje, 1ste kwart 20ste eeuw.

Door S. J. van Ewijck te De Bilt: Inv. 9839, J. C. Droochsloot, Havengezicht, 2de kwart 17de eeuw; Inv. 9840, J. van Ravenzwaay, Stal met schapen, 2de kwart 19de eeuw.

Door J. Post te Amsterdam: Inv. 9547d, Gobelin vroedschapskussen versierd met het wapen van Gorinchem, 1727; Inv. 9526, Th. Williamson naar G. Morland, Cottagers in Winter, gekleurde aquatint, 1812; Inv. 9506, à jour gesneden bovenlicht met bloem- en planten-motief, einde 17de eeuw, hout.

Door mevrouw C. van Drielen-Gimberg te 's-Gravenhage uit het bruikleen van wijlen mevrouw F. W. N. van der Muelen te Bilthoven: Inv. 10491, Secrétaire in Empire-stijl, 1ste kwart 19de eeuw, mahoniehout.

Door W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt: Inv. 9611, Verzameling van de volgende 87 stuks speelgoedzilver, 18de eeuw: Kooi met papegaai, 2 wiegen, 2 koffiemolens, vuurmand, 2 kandelaartjes, trekpot, 3 miniatuurportretjes, silhouet, boekenrekje, broodmand, vijzel met stamper, ketel, strijkijzer op onderstel, roulette, molen, man met kruiwagen, waarop een varken, man op hobbelpaard, visser met hengel, waaraan een vis, beddepan, zeepbakje, tasbeugel, Driekoningen-groep met draaibare ster, kind in kinderstoel, 9 kommetjes, 5 scho-teltjes, 2 schaal-tjes, 3 vuurtangen, emmer, treeft met vis, steelpan met deksel en lepel, 2 blakers, herder met schapen, heer in rijtuig met paard, schoolmeester met scholier, kan, 2 coupes, viool, ketelhaak, 6 mesjes, 5 vorken (de 6de ontbreekt), 6 lepeltjes, vleesmes en -vork,

suikertang, lepelrek met 6 lepels, heer aan schrijftafel met opzittende hond, pan met deksel, viervoetige treeft, steelpan met lepel, doofpot; Z. nr (lijst 19 October 1923 en 18 Mei 1946), 2 verguld koperen doosjes, 18de eeuw. Voorts het volgende porcelein; Inv. 9615, 11 kopjes en 9 schoteltjes, 18de eeuw, polychroom Chinees porcelein; Inv. 9616, 7 platte borden, grote ronde schaal, 4 ronde schalen, 6 kleine ronde schalen, 1800, Loosdrechts- en Amstel-porcelein; 2 spoelkommen, waarvan een met reliëfdecor, 2 theepotten, melkkan, suikerpot met deksel, 2 pattipans, 12 kopjes zonder oor en 10 met oor, met bijbehorende schoteltjes, 2 kopjes, 6 schoteltjes, 18de eeuw, polychroom Saksisch porcelein. Glaswerk: Inv. 9618, 12 bitterglaasjes, 18de eeuw, 6 verschillende glazen, 19de eeuw; Inv. 10394, 13 groen glazen roemers, 18de eeuw. Meubels: Inv. 9619, Tweedeurse porceleinkast, met dichte tweedeurse onderkast, 18de eeuw, wortelnotenhout.

Door Mr Th. A. Fruin te Amersfoort: Inv. 8457, J. Franken, Gezicht op de Benedenstad van Batavia, krijttekening op karton, 2de kwart 20ste eeuw.

Door de Erven Mr H. J. W. Blankenhagen te Zeist: Inv. 7195, Ezelwagen, 18de eeuw (gelegateerd aan het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem).

Door mevrouw de wed. Mijnsen-Geltner te De Bilt: Inv. 10365/10366, Zittende Kwan Yin-figuur met appel, Staande vrouwenfiguur met viool, Delfts aardewerk (?), beide einde 18de eeuw; Inv. 10369, Bierpul met polychroom decor van een paard en bloemstruiken en tinnen deksel, Duits aardewerk, 2de helft 18de eeuw; Inv. 10375, Twee Hollandse glazen in Venetiaanse stijl met vleugelversiering, 19de eeuw.

Uit bruikleen van het museum terugontvangen werden:

Van het stadhuis: Hist. Cat. nr 3197, Twee vergulde gebeeldhouwde tweearmige wandlusters, 18de eeuw, hout; Inv. 8890, Z. Webber, Mansportret, 1660.

Van het bureau van de kinderrechter (Wittevrouwensingel 27): Schilderijencat. 1933 nr 468, J. C. K. Klinkenberg, Stadsgezicht te Middelburg, 4de kwart 19de eeuw.

Van J. W. van Beuningen te Zeist: De volgende schilderijen, welke hem voor de duur van de Herdenkingstentoonstelling Jan Mankes in ruil voor door hem bijgedragen werken van Mankes in bruikleen waren afgestaan: Inv. 9981/82, O. Mendlik, Maannacht op zee, Idem, Zeegezicht met rotsige kust, beide 2de kwart 20ste eeuw; Inv. 10494, R. Hynckes, Vaart met Rijnaak, 1925; Inv. 10495, W. Schlobach, Zeegezicht, aquarel, einde 19de eeuw.

Uitgeleend aan tentoonstellingen en wederom terugontvangen werden:

Van 13—25 Februari aan de tentoonstelling „Descartes in ons land” in de *Universiteitsbibliotheek te Amsterdam*: Inv. 7386, J. B. Weenix, Portret van René Descartes, 2de kwart 17de eeuw.

Van 18 Maart—16 April aan de *Kunsthalle te Bern*, tentoonstelling „Holländische Maler”: Schilderijencat. 1933 nr 489, Charley Toorop, Zeeuwse Boeren (1930).

Van 18 Maart—1 Juni aan het *Rijksmuseum te Amsterdam*, tentoonstelling „De Koning-Stadhouder en zijn tijd”: Hist. Cat. 1928 nrs 5 en 6, Utrechts meester 1674, Ontvangst van Prins Willem III in 1674 in de Statenkamer te Utrecht bij zijn aanstelling tot Erfstadhouder, Idem, Afkondiging van het nieuwe Regeringsreglement te Utrecht op 16 April 1674; Hist. Cat. 1928 nr 100, Ovaal tafeltje op drieledige voet gebeeldhouwd met putti en dolfijnen, waarop de Vrede van Utrecht getekend zou zijn, ca 1700, notenhout; Inv. 8460, Tweedeurs kabinet van wortelnotenhout, de deuren bekleed met gobelin en petit-point, 4de kwart 17de eeuw.

Van 4—30 April aan het *Genootschap Kunstliefde te Utrecht*, tentoonstelling van hedendaagse Utrechtse schilders: Inv. 8616, O. van Rees, Portret van Dr W. Schuylenburg, 1940; Inv. 9863, Idem, Zelfportret in atelier, 1927; Inv. 9299, L. Wijmans, Lucasbolwerk vóór de

bouw van de schouwburg, 1938 (daarheen gebracht van het stadhuis, kamer 51, Chef afd. Bedrijven).

Van 6 Mei—20 Juli aan de *Firma Vroom en Dreesmann te Amsterdam* voor een étalage ter gelegenheid van het 500-jarig bestaan van de Kalverstraat de volgende costuumstukken en accessoires: Inv. 7824, Kinderjurk van grijsblauwe gebrocheerde zijde, 1860; Inv. 8134, Sleepjapon van beige tafzijde, 1878; Inv. 8282, Avondjapon van zwart brocaat met marabout bont, 1927; Inv. 8590, Japon van donkerblauw met wit geruite tafzijde, 1865; Inv. 8943, Japon van donkerblauw linnen met wit en rood bladpatroon, 1880—1885; Inv. 9102, Japon van grijze moirézijde versierd met kralen, 1920; Inv. 10262, Japon van lichtpaarse barège met witte bloempjes, 1855; Inv. 10503, Japon van zwarte gedamasceerde zijde, 1902; Inv. 7515, Hoed van bruin stro, 1860; Inv. 10216/17, Hoed van groen fluweel met zwarte veren, 1912; Wit neteldoekse kinder-zomerhoed met Engels borduursel, 1910; Inv. 10487, Crinoline van metaal met groen keperband, 1855; Inv. 7781, Twee groen damasten gordijnen met drie valletjes en twee koorden, 19de eeuw. De volgende voorwerpen van geel en rood koper, 19de eeuw: Inv. 6313, Glazenspuut; Inv. 6758/59, Steelpan en poffertjespan; Inv. 8624, Visemmer met hengel; Inv. 8625a-b, Twee treeftjes; Inv. 8626, Schuimspaan; Inv. 8713, Porceleinen wasstel met toebehoren; Inv. 8736 t/m 8740, Grote koperen pan met deksel, Braadslede, Drie steelpannen met deksel, Twee pannen met deksel, Schuimspaan; Inv. 8742, Bronzen petroleum-hanglamp; Inv. 8743, Verzilverde bouilloir op voet; Inv. 8759, Koperen kaarsenkroon; Inv. 8792, Twee koperen gordijnhaken voor embrasses; Inv. 8828, Koperen pan met deksel op pootjes.

Van 8 Juni—15 October voor de *Biennale te Venetië* door bemiddeling van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage: Inv. 9381, R. Hynckes, De sleutels van de anachoreet, 1943.

Van 1—30 Juni aan het *Stedelijk Museum „De Lakenhal” te Leiden*,

tentoonstelling „Kunstbezit van Oud-Alumni der Leidse Universiteit”: Z. nr, A. C. Willink, Melpomene, „Arcadisch landschap”, 1945, uit bewaargeving van Jhr Mr C. J. A. de Ranitz, Burgemeester van Utrecht.

Van 8—16 Juni aan de *Burgemeester van Wijk bij Duurstede* voor een ontvangst op het gemeentehuis in het kader van een bezoek van H.M. Koningin Juliana aan de Gemeente: Een groot en twee kleine zilveren bladen op vier pootjes, bruikleen W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt (zie lijst 19 October 1923 of 18 Mei 1946); Inv. 6745, 26 kopjes met schoteltjes, polychroom Chinees porcelein, alle 18de eeuw.

Van 15 Juni—1 September aan de tentoonstelling „*Rotterdam Ahoy*” de volgende costuumstukken en accessoires: Inv. 8942, Japon van blauw met wit gestreept katoen; Inv. 8944, Japon van crème gebloemd wollen mousseline, beide 1880—1885; Inv. 9105, Japon van perzikkleurige crêpe satin, 1929; Inv. 9546, Japon van wit batist gegarneerd met borduurwerk en kant, 1910; Inv. 10504, Japon van zwarte tafzijde gegarneerd met tulle en borduurwerk, 1909; Inv. 10508, Badpak van rood met wit genopt flanel, 1918; Inv. 7922, Hoed van zwart stro met struisveren, 1ste kwart 20ste eeuw; Inv. 8347, Parasol van terracottakleurige zijde, 1900; Inv. 9319, Zwart zijden rijtuigparasol, 1880; Inv. 10514, Parasol van crème gestreept katoen, 1900.

Van 1—21 Juli aan de *Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst te Amsterdam*, medisch-historische tentoonstelling, de volgende costuumstukken: Inv. 6934, Japon van karmijnrode ripszijde met Watteau-plooi, 1ste helft 18de eeuw; Inv. 8919, en Inv. 5020, Japon en kraamvrouwenmanteltje van gebloemd sits; Inv. 6468, Linnen vrouwenhemd; Inv. 6077, Driehoekige fichu van wit neteldoek met naaldwerk; Cat. 1904 nr 1999x, Idem met rand van geborduurde bloemen; Inv. 7229, Mutts van wit neteldoek met twee geplisseerde stroken en lint, alle 18de eeuw.

Van 15 Juli—27 Augustus aan de tentoonstelling „*Schoonheid in Huis en Hof*” te Amersfoort: Inv. 10087, Stoel, behorende tot een ameublement, ontwerp A. Klarhamer, uitvoering G. Rietveld, 1915, blank eikenhout met los donkerblauw laken zitkussen.

Van 15 Juli—1 October aan het *museum „Het Prinsenhof” te Delft*, tentoonstelling „Tin door de Eeuwen”: Hist. Cat. 1928 nrs 1676 t/m 1681, Vitrine met 26 stempels voor Utrechtse stedelijke keur op tinnen voorwerpen, begin 16de eeuw, staal; tien stempels der 2de keurkamer in het Departement Utrecht, te Schoonhoven, begin 19de eeuw, staal.

Van 29 Juli—25 September aan het *gemeente-museum te 's-Gravenhage*, tentoonstelling „Het Nederlandse Boek 1300—1800”: Schilderijencat. 1933 nrs 188/89, Utrechts meester 1460, Drieluik met de voorstellingen van Christus aan het kruis, de Gregoriusmis en St Christophorus, eigendom van het Rijksmuseum; Utrechts meester 1500, Portret van Evert Zoudenbalch.

Van 31 Juli—5 Augustus aan de *gemeente Kockengen*, tentoonstelling „Kockengen's Verleden en Heden”: Inv. 9733, D. J. Martens, Gezicht op Kasteel de Haar in welstand, gewassen O.-I. inkt-tekening, 1780; Inv. 9738/39, Idem, Gezicht op Breukelen, Gezicht op het Huis te Maarssen, aquarellen, 1780; Inv. 9824/25, J. C. Martens van Sevenhoven, Twee gezichten op de ruïne van Kasteel de Haar, resp. aquarel en gewassen tekening in O.I. inkt en zwart krijt, 1820; Inv. 8409, Rouwbord van een zuster van David Jacob Martens, 1767, hout; Hist. Cat. 1928, de volgende kannetjes van Nederrijns aardewerk, 15/16de eeuw: nr 3934, 3948, 4040, 4040²x, 4052, 4071, en uit depot: twee blauwgrijs geglazuurde aarden schenkkannen met tinnen deksel en twee bruin geglazuurde baardmankruiken, alle 16de eeuw (bruikleen van het Rijksmuseum, genummerd 18, 31, 63 en 87).

Van 1 Augustus—30 September aan het *museum voor Modern-Religieuze Kunst te Utrecht*, tentoonstelling „Kunstnaaldwerk”: Inv.

6159, Wandkleed van zwart laken met geborduurd veelkleurig planten- en vogeldecor door Wilhelmine Testas, 1928.

Van 7—31 Augustus aan de *gemeente Wijk bij Duurstede*, tentoonstelling in het gemeentehuis het verleden der stad betreffende: Hist. Cat. 1928 nr 224, Kaart met de voorstelling van „'t Lof-Tooneel der Steden en Leden in 't Sticht van UTRECHT op den Rhijn”, ontwerp E. Meijster, handgekleurde kopergravure door H. Winter, gedrukt bij H. Kanneman, 1671—1732.

Van 21 Augustus—4 September aan het *gemeente-museum te Franeker*, tentoonstelling „Papieren Knipwerk”: Cat. 1904 nr 1979/80, Knipsel met het gekroonde wapen der Zeven Provinciën, 1777; Twee landschappen geknipt uit wit karton, 19de eeuw; Inv. nr 7436, Wapenknipsel Ockertz-Bredenhoff, 18de eeuw; Inv. 9939, Bavelaartje met huisjes in landschap, alle begin 19de eeuw; Inv. 9946, Knipsel met de huwelijksinzegening van mej. C. S. en de heer H. D. B., 1802.

Van 6—15 September aan de *Koninklijke Nederlandse Jaarbeurs te Utrecht*: Cat. 1904 nr 408, Gesneden eikenhouten linnenkist, 17de eeuw.

Van 7—23 October aan de *Stichting Zeeland voor Maatschappelijk en Cultureel Werk te Middelburg*, tentoonstelling „Zie Zeeland” gehouden te Gent: Schilderijencat. 1933 nr 2, B. van der Ast, Bloemenstilleven, 1623; Idem, nr 489, Charley Toorop, Zeeuwse Boeren, 1930; Inv. 9579, J. Toorop, Domburgse dijkwerker, gekleurde krijttekening, 1911.

Van 15—30 October aan het *stedelijk museum te Alkmaar*, jubileum-tentoonstelling ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van het museum: Inv. 10229, J. Cornelisz. van Oostsanen, Aanbidding der herders, 1500.

Van 27 October—3 December aan het *gemeente-museum te 's-Gravenhage*, tentoonstelling „Vallen en Opstaan, Nederland's Beschavingsleven 1750—1850”: Schilderijencat. 1933 nr 343, Nederlands meester 1615, Allegorische voorstelling van het beleid van Alva.

Van 23 December 1950—29 Januari 1951 aan het *Dordrechts museum*, tentoonstelling „Dieren in onze kunst”: Schilderijencat. 1933 nr 162, R. Saverij, Orpheus spelende voor de dieren, 1615.

In bruikleen ontvangen voor tentoonstellingen en wederom teruggegeven werden:

De in het vorige jaarverslag reeds vermelde werken van Jan Mankes voor de „*Jubileumtentoonstelling Jan Mankes*” van 10 December 1949—14 Januari 1950.

Van 4 Februari—5 Maart, tentoonstelling van hedendaagse kunst uit het *Rijksmuseum Kröller-Müller te Otterlo*: een verzameling van 63 schilderijen, 29 tekeningen, 19 stuks beeldhouwwerk en 4 stuks aarde-werk.

Van 7 April—14 Mei, tentoonstelling „*Moderne Deense Kunstnijverheid*”:

Door bemiddeling van de *Landsforening Dansk Kunsthåndværk te Kopenhagen* en van verschillende kunstnijveraars en fabrieken te Aarhus en Jutland: een collectie van 22 bedrukte stoffen, 4 behangsels, 12 boekbanden e.a. voorbeelden van boekkunst, 2 bronzen, 54 stukken ceramiek, 2 damasten tafellakens, 9 stuks glaswerk, 3 kleinplastieken, 30 meubelen en houtsnijwerk, voorts affiches, ontworpen door een vijftal kunstenaars, 22 weefsels en handwerken, 59 kunstvoorwerpen in zilver, goud en email.

Van 20—27 Mei, tentoonstelling „*75 jaar Utrechts Muziekleven*”: Van de „*Koninklijke Nederlandsche Toonkunstenaars Vereeniging*” afd. *Utrecht*: een collectie instrumenten, muziek zowel gedrukt als in handschrift, concertprogramma's, portretten van componisten en uitvoerende toonkunstenaars enz., aangevuld uit de verzamelingen van het Historisch Museum der stad en van particulieren.

Van 9 Juli—3 September, tentoonstelling: „*Mens en Dier in de Primitieve Kunst van twee Oceanen*”: Van enige particulieren en van het *Indisch Instituut te Amsterdam*: een verzameling Indone-

sische en Oceanische primitieve kunst, (zie onder Werkzaamheden).

Van 20 December 1950—1 Februari 1951: Kersttentoonstelling „*Oude prenten en tekeningen uit de Utrechtse School, 1600—1800*”: van het *gemeente-archief*: Een panorama, 12 tekeningen, 1 prent en 3 wapenboeken; van de *Universiteitsbibliotheek te Utrecht*: 15 geïllustreerde boekwerken; van *museum Boymans te Rotterdam*: 11 tekeningen en 5 prenten; van het *Prentenkabinet der Rijksuniversiteit te Leiden*: 1 tekening en 8 prenten; van het *Rijks-Prentenkabinet te Amsterdam*: 8 prenten.

Bewaargeving:

In het afgelopen jaar werd het aantal bewaargevingen met één vermeerderd, terwijl uit die van J. Post te Amsterdam door de eigenaar werd teruggenomen: al het Chinees, Japans en Chelsea porcelein; uit die van mevrouw H. van Romondt Vis-Royaards te 's-Gravenhage: drie familieportretten; uit die van mej. E. de Clercq te Utrecht: een servies van antiek Chinees porcelein; uit die van mevrouw J. E. Huysinga-de Man te Lochem: een landschap van A. M. Gorter. Het aantal bewaargevingen bedraagt negen.

Bibliotheek.

De kunsthistorische handbibliotheek werd met de volgende aanwinsten verrijkt, afgezien van het gebruikelijk aantal overdrukken, jaarverslagen en catalogi van elders gehouden tentoonstellingen en veilingen.

A. *Door schenking*: Verschillende schrijvers, *De wereld van het wit en zwart*, uitg. der Vereniging tot Bevordering der Grafische Kunst en van de Ex Libris-kring der Wereldbibliotheek, Amsterdam, 1949, van eerstgenoemde vereniging („de Grafische”); *Unitas Studiosorum Rheno-Traiectina*, Jaarboek 1950, Utrecht, van de Senaat van U.S.R.; C. A. Hartmans, *De gewermakersfamilie Penterman*, overdruk uit *Livrustkammaren*, *Journal of the Royal Armoury* (Stockholm) dl V nrs 3—4, van de schrijver; *Steendruk-Offsetdruk*, uitg. Secretariaat

van de Vakgroep voor Steendruk van de Nederlandse Bond van Steen- en Offsetdrukkerijen, Amsterdam z.j., van de Vakgroep; Jaarboekje van „Oud-Utrecht”, 1949, van de Vereniging „Oud-Utrecht”; Mr P. J. W. Beltjes, Goud- en zilversmeden te Culemborg in de 17de en 18de eeuw, overdruk uit Bijdragen en Mededelingen der Vereniging „Gelre” 1949, van de schrijver; Kan. A. E. Rientjes, Paillettenversiering in de kerkelijke paramentiek, overdruk uit het Gildeboek 1950, van het Aartsbisschoppelijk Museum te Utrecht; Alma Oakes, The National Costumes of Holland, Londen 1932, van Dr Th. Raven te Utrecht; Jaarboek 1949 van het Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum te Trondheim, van het Kunstindustrimuseum; E. J. F. van Dissel en Zn., Vorstelijk damast, Eindhoven 1947, van de N.V. Linnenfabrieken E. J. F. van Dissel te Eindhoven; C. L. David's Samling, Nogle Studier, Kopenhagen 1948, van het Kunstindustrie-Museum aldaar; H. B. E. Warnaars en mej. M. A. Hijlkema, Molens en Klederdrachten in Nederland, plaatjesalbum uitg. Firma Tieleman en Dros te Leiden, 1949, van de Firma; C. K. Elout, In kleuren en kleeuren, Nederlandsche Volkskleederdrachten, uitg. Algemeen Handelsblad, Amsterdam 1930, van het Algemeen Handelsblad.

B. *Door aankoop:*

Axel Salto, Den spirende Stil, Kopenhagen; Drs R. Zondervan, Nederlandse Algemene Encyclopaedie, 2de druk, Amsterdam z.j.; Pyttersen's Nederlandse Staatsalmanak voor Iedereen, jrg 49, bewerkt door L. J. van Dijk, Utrecht 1950; Johan H. van Eikeren, De Amsterdamse Joffers, Bussum 1947; G. J. Hoogewerff, Jan van Scorel en zijn navolgers en geestverwanten, 's-Gravenhage 1941; Van Dale's Nieuw Groot Woordenboek der Nederlandse Taal, 7de druk, 's-Gravenhage 1950; Engelsk-Dansk Ordbog en Dansk-Engelsk Ordbog, 5de druk, Kopenhagen, 1937 en 1944; J. J. Vriend, De bouwkunst van ons land, 3 dln, Amsterdam 1949/50; Dr W. Martin, De Schilderkunst in de 2de helft van de 17de eeuw, Amsterdam 1950, serie De Nederlandse Schilderkunst in Musea bijeengebracht; Dr S. Muller Fz.

en Prof. Dr W. Vogelsang, Holländische Patrizierhäuser, Utrecht 1909; E. L. Tillion, Guide Bleu „Hollande” (herz. door Mme Sableau-Jouannet), Parijs 1950; Dr F. Schmidt Degener, Verzamelde Studiën en Essays dl II: Rembrandt, 's-Gravenhage 1950; C. A. Schilp en Nico Jesse, Utrecht as it is (Zó is Utrecht), Amsterdam 1950; D. F. Lunsingh Scheurleer, M. A. de Visser en B. de Kock, Oud Tin, overdruk uit Oud-Nederland 1950, afl. 8 (Augustus); B. D. Swanenburg c.s., Algemene Kunst-Encyclopaedie, Utrecht 1950; Commentarii Willem Vogelsang 1875—9 Augustus—1950, uitg. Kunsthistorisch Instituut der Rijksuniversiteit, Utrecht 1950; J. H. der Kinderen-Besier, Spelevaart der mode, de kledij onzer voorouders in de 17de eeuw, Amsterdam 1950; Jaap Romijn c.s., Hart van Nederland, Utrecht 1950; E. Bénézit, Dictionnaire des Peintres, Sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs III, Parijs 1950; Vitale Bloch, Georges de la Tour, Amsterdam 1950; Dr A. van der Boom, Hedendaagse Prentkunst in Nederland, Amsterdam 1950.

Abonnementen:

Oud-Holland (waarin opgenomen de Historische Mededelingen van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te 's-Gravenhage); Kroniek voor Kunst en Kultuur; Historia; Ambacht; Maandblad voor beeldende kunsten; Bulletin van de Nederlandse Oudheidkundige Bond (waarin opgenomen het Nieuws-Bulletin van „De Museumdag”); Pallas, International Art and Archaeology News Bulletin; The Art Bulletin; College Art Journal; Zeitschrift für Kunstgeschichte; Museum; Maandblad van „Oud-Utrecht”; Mededelingen van het Centraal Bureau voor Genealogie te 's-Gravenhage; terwijl regelmatig werden ontvangen: Bulletin of the Museum of Fine Arts te Boston; Worcester Art Museum News Bulletin and Calendar; Bulletin of the Associates in Fine Arts at Yale University; Bulletin van Museum Boymans te Rotterdam; Boletín del Museo Nacional de Arte Decorativo te Buenos Aires; Dansk Kunsthaand-

vaerk; Vak- en Studieblad De Schilder; Nederland—Noord-Europa.

Het aantal bezoekers van het museum en de tentoonstellingen bedroeg in 1950: 23.206 (v.j. 19.058).

Bezoek.

Museum: 3.934 (v.j. 4.458) bezoekers van *f* 0,20; 920 (v.j. 977) van *f* 0,10; 7.210 (v.j. 6.249) kosteloos; 969 (v.j. 930) met schoolkaarten; 10 (v.j. 4) met jaarkaarten; 19 (v.j. 8) met jeugdverenigingskaarten. Het aantal uitgereikte jaarkaarten bedroeg 5 (v.j. 1); jeugdverenigingskaarten 53 (v.j. 23); schoolkaarten 884 (v.j. 798); aan 1 (v.j. 2) werd een doorlopend toegangsbewijs verstrekt met vergunning tot tekenen en kopiëren.

Tentoonstellingen:

„Jubileumtentoonstelling Jan Mankes”, 9 December 1949—15 Januari 1950: totaal aantal bezoekers 3.210; in 1950: 1.843, waarvan 752 van *f* 0,35; 842 van *f* 0,20; 112 van *f* 0,10; 137 gratis.

Werken uit de verzameling van het Rijksmuseum Kröller-Müller, 4 Februari—5 Maart: totaal aantal bezoekers 2.575, waarvan 750 van *f* 0,35; 1.342 van *f* 0,20; 246 van *f* 0,10; 237 gratis.

„Moderne Deense Kunstnijverheid”, 6 April—14 Mei: totaal aantal bezoekers 2.534, waarvan 877 van *f* 0,35; 1.162 van *f* 0,20; 166 van *f* 0,10; 329 gratis.

„75 jaar Utrechts Muziekleven”, 20 Mei—29 Mei: totaal aantal bezoekers 420, waarvan 115 van *f* 0,25; 160 van *f* 0,15; 145 gratis.

„Mens en dier in de primitieve kunst van twee Oceanen”, 8 Juli—1 October: totaal aantal bezoekers 2.513, waarvan 1.228 van *f* 0,35; 864 van *f* 0,20; 239 van *f* 0,10; 182 gratis.

„Kersttentoonstelling van oude prenten en tekeningen uit de Utrechtse School 1600—1800”, 20 December 1950—31 Januari 1951:

totaal aantal bezoekers 866; in 1950: 259, waarvan 49 van f 0,35; 157 van f 0,20; 53 gratis.

Van de catalogus van het Historisch Museum werden verkocht 8 (v.j. 20) exemplaren; van de Wegwijzer door het Centraal Museum in het Nederlands 550 (v.j. 484 uitg. 1949); van de Wegwijzer door het Centraal Museum in de Franse taal 54 (uitg. 1950); van de Gids en catalogus „De Costuumverzameling in het Centraal Museum” 39 (v.j. 11); van het bijbehorend mapje 26 (v.j. 14); de catalogus van de „Jubileumtentoonstelling Jan Mankes” totaal 1.040, in 1950 642; van de catalogus van de tentoonstelling van werken uit de verzameling van het Kröller-Müller-museum 1.118; van de catalogus van de tentoonstelling van „Moderne Deense Kunstnijverheid” totaal 475, waarvan in Utrecht 440 en in Hengelo 35; van de catalogus van de tentoonstelling „Mens en dier in de primitieve kunst van twee Oceanen” 524; van de catalogus van de Kersttentoonstelling „Oude prenten en tekeningen uit de Utrechtse School 1600—1800” totaal 272, in 1950: 91; van de catalogus van de tentoonstelling Utrecht's kunst in opkomst en bloei, 1948, 2; van de catalogus van de Willibrord-tentoonstelling 1939, 2.

Verkoop
museum-
uitgaven.

Ten slotte werden verkocht: fotobriefkaarten 425 (v.j. 412); fotobriefkaarten van het Utrechtse schip 127 (v.j. 151); series fotobriefkaarten 18 (v.j. 15); fotobriefkaarten van de museum-tuin 6 (v.j. 4); 199 (v.j. 217) foto's van f 1,50; 72 (v.j. 77) foto's van f 1,—; 1 (v.j. 9) foto's van f 0,75; 5 (v.j. 22) foto's van f 0,50; geen foto's van f 0,35 (v.j. 2); terwijl op bestelling werden gemaakt: 10 (v.j. 7) opnamen van f 5,—; 29 (v.j. 24) opnamen van f 4,—; geen opnamen van f 2,50 (v.j. 4); zomede diverse foto's ter waarde van f 75,— (v.j. f 39,40).

Foto's van tentoonstellingen:

„Jubileumtentoonstelling Jan Mankes”: 94 van f 1,50; 136 van

f 1,—; „Mens en dier in de primitieve kunst van twee Oceanen: 24 van f 1,—; Kersttentoonstelling „Oude Prenten en tekeningen uit de Utrechtse School 1600—1800”: totaal 10 van f 1,50, 20 van f 1,—, 1 van f 0,50; in 1950: 2 van f 1,50, 7 van f 1,—.

Aan het museum „De Lakenhal” te Leiden werd verkocht het cliché van het zelfportret van Floris Verster, welk schilderij aan genoemd museum is overgedaan.

Voorts werd ontvangen bij verkoop in de hal aan procenten van verkochte boeken, kleurenfoto's e.d., betrekking hebbende op kunstschatten in het Centraal Museum, ten bate van het Museumfonds f 28,95.

17 Maart 1951.

De Directrice van het Centraal Museum,
Jonkvrouwe Dr C. H. DE JONGE.

